

szóbeli beszámolókat, interjúkat esettanulmányokat stb., prezentálják.

A kötet gerincét alkotó három rész tizenöt tanulmányt tartalmaz, melyek különböző elméleti és más-más kutatómódszertani megközelítés alapján foglalkoznak a második és idegen nyelvi tanárképzéssel és fejlődéssel: az első részben öt – melyek a tanári tanulás kezdeteivel –, a másodikban négy – melyek magával a tanítás gyakorlatával –, s a harmadikban hat – melyek a tanárképzés és tanári tanulás kérdéseivel foglalkoznak. Kiemelendő, hogy a kötet tanulmányai mintegy kutatási alapul szolgálnak a második nyelv tanulása, oktatása és a tanári szakmai fejlődés kérdésköreinek vizsgálatához.

A tanulmányok gyakorló tanárok tapasztalatain, élményein, beszámolóin alapulnak vizsgálva azt, mennyire megfontolt tevékenység a tanítás. A gyakorlat szerepe meghatározó a tanárrá válás folyamatában, hiszen a képzés során elsajátított ismeretek és képességek aktualizálása és „individualizálása” annak során következik be, s ezek tudatosítását a gyakorlathoz kötődő, azt mintegy feldolgozó reflexiók segítik.

A gyakorlat során felvetődő kérdések és a tanárok által adott válaszok, a problémák megoldási útjai és módjai nagyban segíthetik a tanárképző szakembereket is abban, hogy nyomon kövessék azt, hogy a gyakorlatban, különböző kontextusban az elméleti oktatás során elsajátított ismeretek csupán kiindulópontul szolgálva a tanítás tanulásának folyamatában, miképp lesznek „működőképesek”.

A kötet a fent vázolt szándékával valóban hiánypótló mű, s a nyelvtanítás során megvalósuló tanári tanulás nemcsak a kutatók, tanárképzők, hanem minden gyakorló tanár számára ajánlható, akik érdeklődnek a nyelvi kutatások eredményei és azok alkalmazhatósága iránt az idegen nyelvek oktatásában.

Molnár Katalin

Axel Hering és Magdalena Matussek
**Geschäftskommunikation:
Schreiben und Telefonieren**
168 p.

Anne Buscha és Gisela Linthout
**Geschäftskommunikation:
Verhandlungssprache**
120 p.
Max HueberVerlag, Ismaning, 1997

A kommunikáció nem véletlenül kerül az érdeklődés homlokterébe az élet mind több területén. Noha legelőbb a gazdasági kényyszer vitt rá bennünket az emberek közötti érintkezés tudatos, tartalmi és formai irányítására, be kell látnunk, hogy mindennapi közérzetünket, sikereinket, a nyugodt munkavégzést nagy mértékben elősegíthetik a kommunikációs ismeretek. Nem az ördögi módon manipulálni akaró, a tárgyalófél szándékos félrevezetését, figyelmének kizárását stb. „tanító” praktikákra gondolunk, hisz azok legfeljebb múlt és kétes értékű eredményekkel kecsegtetnek.

Az a szemlélet, amely a Max Hueber Verlag két új kiadványát áthatja, egy régóta jól működő piacgazdaság tapasztalatain okulva az üzletfelek érdekeit kölcsönösen tiszteletben tartó, hosszútávon gondolkodó, vevőközpontú és ezért sikeres üzleti kommunikációt tűz ki célul.

Axel Hering és Magdalena Matussek az üzletmenet írott dokumentumait és a valóságban is párhuzamosan zajló telefonbeszélgetéseket veszi sorra, Anne Buscha és Gisela Linthout könyve pedig címénél (tárgyalási nyelv) sokkal tágabban, a szóbeli érintkezésre tanít meg. Mindkét könyv haladóknak készült és feltételez bizonyos szakmai ismereteket, illetve gyakorlatot. Céljuk az igényes, pontos kifejezőképesség elsajátíttatása a legmodernebb szókinccs, stilisztikai tanácsok, nyelvtani gyakorlatok és kiegészítő hanganyag (kazetta, illetve CD) segítségével. Tankönyvként használható csoportos vagy egyéni tanuláshoz.

A *Schreiben und Telefonieren* című kiadványnak már a külső borítóján felhívják az olvasó figyelmét arra, hogy a könyv az 1996-ban hozott és 1998 augusztusától a német iskolákban kötelezően tanítandó új helyesírás szabályai szerint íródott. A borító belső részén meg is találhatjuk a legfontosabb változásokat egy pedagógiailag jól irányzott megjegyzés kíséretében.

13 fejezetben gyakorlatilag a klasszikus levéltípusokkal (ajánlatkérés, ajánlat, megrendelés, rendeléselfogadás, szállítási értesítés, átvételi elismervény, fizetési értesítés, reklamációs levelek) és azok változataival ismerkedünk meg, az utolsó 3 fejezet pedig a váltóval történő fizetés, a banki információ és a fizetési nehézségek esetén fogalmazandó leveleket elemzi.

Először mindig az adott levéltípus ismérveit olvashatjuk röviden, pontokba szedve. Ezután kettő, igazi céges papírra írt, szabályosan szerkesztett mintalevél következik. Figyelmes elemzésük során rögzítődnek az olvasóban az üzleti levél állandó és kevésbé kötött alkotórészei, azok elrendezése. Úgy tűnik, a fax és az e-mail korában sem mindegy, milyen bizonyítványt állítunk ki magunkról vagy vállalatunkról egy levél formájában.

Majd 2–3 reprodukív levélszerkesztési gyakorlat, asszociatívan kiemelt, nyelvtani magyarázatok és gyakorlatok után önálló levélírás a feladat megadott szempontok és „Fontos tudnivalók” alapján. A fejezeteket egy-egy a témához kapcsolódó, igazán élet-szerű telefonbeszélgetés zárja. Természetesen nem elég azokat meghallgatni, megérteni, hanem meg kell oldani a megfelelő feladatokat, aztán jöhet itt is a reprodukció. A 25. lapon (mindjárt a második fejezetben!) kapunk néhány gyakorlati jó tanácsot a telefonáláshoz, melyeket az anyanyelven folytatott beszélgetések során is érdemes megfogadni. Megkönnyíti a telefonáló dolgát a következő oldalon mellékelt német és külön a nemzetközi betűzési táblázat, melyeknek létezéséről sokan legfeljebb a „Glücksrad” (Szerencsekerék) című műsorból tudnak.

Pedig bárki képes alkalmazásukra, ha oda vannak készítve a telefon mellé.

Remélhetőleg sokak figyelmét felkelti a 110. lapon olvasható 7 arany szabály, melyeket a reklamációkra történő reagáláskor ajánlanak betartani a szerzők.

Mivel a munka nem kifejezetten magyaroknak készült, nem várhatjuk el, hogy a kiemelt nyelvtani jelenségek, illetve magyarázatok épp a mi leggyakoribb gondjainkat célozzák meg. Ennek tudatában sem érthető azonban, miért tárgyalja például a Perfekt, a Partizip Perfekt képzését, az elváló igeekötők vagy a *dass* (új helyesírás!) használatát. Aki ugyanis képes tanulni ebből a könyvből, az régóta tisztában van az említett nyelvtannal. Néhol (pl. a 8., 15. fejezetben) a magyarázat is elnagyolt a mi középiskolás nyelvtankönyvünkhöz képest. Az ismétlés persze így sem árthat, annál is inkább, mert kivétel nélkül érdekesek a gyakorlatok. Ne szaladjunk át a nyelvtani részekre azért sem, mert akkor kimaradunk az ezen a szinten tényleg készségfejlesztő stílári csemegékből is (lásd 59., 60. lapokat).

Anne Buscha és Gisela Linthout műve, a *Verhandlungssprache* igen sokféle beszédhelyzetre készít fel: magunk és mások bemutatása, búcsúzás, információkérés és -adás, vállalat, termék bemutatása, munkakörleírás, szóbeli reklamáció, érvelés, szemrehányás, bocsánatkérés, tárgyalás levezetése stb. Kiemelendő, mert ritka, a grafikonok elemzését gyakoroltató 7. fejezet. Rengeteg a beszéltető, sokszor rafináltan „provokatív” gyakorlat, melyek mintáit kazettán is meg lehet hallgatni. Rendelkezésre állnak a szükséges szavak, kifejezések, tartalmi útmutatók, stratégiák. Nagyon időszerűek a felvetett témák is. (Pl. A férfiak jobb főnökök, mint a nők; A fejlett ipari társadalomban nem létezik teljes foglalkoztatottság; Az egyesült Európában elvész a nemzeti identitás; Filmmegszakítás reklámbejárat-szállal; stb.)

Természetesen ez a munka is foglalkozik a telefonálással, de más szempontból és sokkal részletesebben, számtalan kifejezést megadva.

Nyelvtan más súlypontokkal, de az előzőéhez hasonló módon szerepel a könyvben. A magyarázatok itt a függelékben található néhány kiegészítő gyakorlattal és egy szókincstesztel együtt. A hanganyag mindkét könyv végén írott formában is megtalálható, és ugyancsak mellékeltek a gyakorlatok megoldási kulcsait. Nyomdai hibát csupán egyetlenegy fedeztem fel (*Schreiben und Telefonieren* 36. lap), ami szintén azt bizonyítja, hogy a logikus, világos elrendezésű, szép, de nem tarka kiállítású könyvek értékes tartalmat rejtenek. Bátran ajánlhatók a felsőoktatásban és szakmai nyelvi tanfolyamokon.

Gacs Judit

Brian Martin és Molnár Katalin

Essentials of Applied Linguistics for English Language Teachers

Department of English Language and Literature,
Berzsenyi Dániel College,
Szombathely, 1996, 146p.

Napjainkban az alkalmazott nyelvészet, mint önálló diszciplína oktatása egyre inkább helyet követel magának a felsőoktatásban nem csupán a nyelvészképzés stúdiumi között, de a nyelvtanárképzés keretein belül is. A rendelkezésre álló szakirodalom bőséges ugyan, ám egy adott kurzus gyakorolta a számtalan forrásnak inkább szintézisét igényelné a könnyebb feldolgozhatóság érdekében. Ilyesfajta szintetizálásra tesz kísérletet Brian Martin és Molnár Katalin kötet.

Már a címből kiderül, a szerzőpáros nem kis feladatra vállalkozott. Az alkalmazott nyelvészet napjainkban igen dinamikusan fejlődő tudományterület. Az előszóból megtudjuk, hogy a kötet valójában csak az alapok ismertetésére kíván vállalkozni, s azt is

oly módon kívánja megtenni, hogy a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola hallgatói számára szervezett angol nyelvű alkalmazott nyelvészeti bevezető kurzus tananyagát fedje le.

Ez az elsősorban, bár nem kizárólagosan, gyakorlatközpontú és nyelvtanításra orientált szemlélet a kötetnek mind szerkesztésére, mind tartalmára jellemző. A szerzők az alkalmazott nyelvészet számos részterületét érintik, s célkitűzéseiknek megfelelően elsődlegesen a nyelvtanítás szempontjából lényeges területeknél időznek el hosszabban.

Szerkezetileg a kötet első három fejezete kronológiai sorrendben tekinti át a nyelvtanítás történetére leginkább jellemző módszerek történetét, illetve háttérét. Ebben a részben a manapság legnépszerűbb kommunikatív megközelítés elemzése dominál, amely ismét a szerzők pragmatikus szempontjaira utal. Érdekes a kötetnek ezt a részét összevetni egy néhány évvel korábban megjelent hasonló fókuszú és hasonló közönség számára íródott magyar nyelvű munkával (Bárdos, Jenő: *A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma*. Veszprém: Veszprémi Egyetem 1993, 119 p.), amely jórészt a módszerek történeti áttekintésére és értékelésére koncentrált. Bárdos műve elsősorban informatív, s a kommunikatív nyelvtanítás a többi módszerhez képest arányos terjedelemben kerül tárgyalásra, míg Martin és Molnár elsősorban koncepcionális alapon közelít a történeti áttekintéshez is. Feltehetően ez az oka annak, hogy a kommunikativitással foglalkozó harmadik fejezet terjedelme megegyezik a korábbi módszereket és megközelítéseket tárgyaló megelőző két fejezet együttes terjedelmével.

A negyedik fejezettel kezdődően, bár erre a kötet tagolása nem utal, a szerzők olyan átfogóbb témakörök vizsgálatára térnek át, mint a nyelvtanuló szerepe és jellegzetességei, az anyanyelv-elsajátítás elméleti kérdései, a nyelvtanulás folyamatának elméleti megközelítése, illetve a kommuniká-